

Aluehallintoviraston lausuntopyyntö LSSAVI/23906/2024 hallintopakko vesilain vastaisen toiminnan lopettamiseksi ja korvaushakemus maalämpökaivon poraamisesta aiheutuneen haitan vuoksi

YMPLTK 18.06.2025 § 34
413/11.03.05.00/2025

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto pyytää Äänekosken kaupungin ympäristölautakunnan lausuntoa asiassa LSSAVI/23906/2024 mainitusta hallintopakkehakemuksesta ja samaan asiaan liittyvästä korvaushakemuksesta.

Ympäristönsuojeluviranomaisen lausunto

Kiinteistöllä 992-401-3-22 on tehty maalämpökaivon poraus 31.8.2023. Asianosainen (kiinteistön 992-401-3-106 omistaja) esittää hakemuksessaan aluehallintovirastolle, että kyseisen maalämpökaivon porauksesta on aiheutunut hänen porakaivolle ja vesijärjestelmille vahinkoa kiinteistössä 992-401-3-106 ja vaatii, että aiheutuneiden vahinkojen syyt selvitetään, vahingot korjataan ja kustannukset korvataan. Hakemuksessa on esitetty asiaa koskevia vaatimuksia. Asianosainen kohdistaa vaatimuksensa hankkeen rakennuttajaan. Korvaussummaksi jo aiheutuneista kuluista asianosainen esittää 5 000 euroa

Asianosainen on ollut yhteydessä kokemastaan haitasta ensimmäisen kerran kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiseen 1.9.2023. Asianosainen on tiedustellut tuolloin rakennusvalvonnasta maalämpökaivon luvanvaraisuutta. Maalämpökaivon poraamiseen on haettu asianmukaisesti toimenpidelupa rakennusvalvonnalta (myönnetty 9.8.2023, lupatunnus 23-0182-T. Lupa-asiakirjat on esitetty oheismateriaalina liite 1.). Asiassa on kuultu lähin naapurikiinteistö 992-401-3-105 maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999, MRL) 133 § sekä maankäyttö- ja rakennusasetuksen (895/1999) 65 §:n perusteella. MRL:n 133 §:n mukaan naapurilla tarkoitetaan viereisen tai vastapäätä olevan kiinteistön tai muun alueen omistajaa ja haltijaa. Asianosainen kiinteistö 992-401-3-106 ei ole rajanaapuri. Maalämpökaivon etäisyyttä rakennuksesta, tontin rajasta, viemäri- ja vesijohdosta ja kaivosta ei ole määritetty valtioneuvoston asetuksessa. Käytössä on ympäristöministeriön julkaisu, *Ympäristöopas 2013 - Energiakaivo*, jossa on määriteltä minimietäisyydet. Hankkeeseen ryhtyvä on lupahakemuksessa tehnyt selvityksen maalämpökaivon etäisyyksistä. Rakennusvalvonnalla ei ole puhdasvesikaivojen paikkatietorekisteriä. Vesilupaa toimenpiteeseen ei ole tarvinnut hakea, koska kiinteistö ei sijaitse pohjavesialueella. Lähin pohjavesialue sijaitsee noin 1,2 km päässä luoteeseen. Alueella toimii Parantala-Honkola vesiosuuskunta.

Asianosainen on tuonut esille, että hänen kiinteistönsä 992-401-3-106 käyttöveden laatu ja sen riittäisyys ovat kiinteistön 992-401-3-22 maalämpökaivon porauksen yhteydessä muuttuneet. Porattu kaivo sijaitsee noin 80 m päässä asianosaisen kaivosta. Saadun tiedon mukaan asianosaisen kaivosta ei ole otettu aikaisemmin vesinäytteitä eikä riittäisyyttä ole tutkittu, mutta asianosaisen

mukaan niissä ei ole aikaisemmin havaittu puutteita. Hän oli asunut kiinteistöllä vuoden asian tultaessa vireille.

Ympäristönsuojeluviranomaisella ei ole tietoa kaivon teknisistä tiedoista, tehdyistä huoltotoimenpiteistä tai rakenteiden kunnosta, kuten ei myöskään alueen hydrogeologisista olosuhteista. Kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle ei ole ilmoitettu urakoitsijan toimesta pohjaveden purkautumisesta poraushetkellä. Maalämpökaivon loppukatselmus on tehty ja hyväksytty 3.10.2023.

Asianosainen on 6.11.2023 sähköpostissaan todennut, ettei veden laadullisia ongelmia enää ole. Riittoisuuden osalta hän ei ole pystynyt todentamaan, onko siinä muutoksia (liite 2. 230906 asianosaisen sposti, tilanne korjaantunut). Asianosaista pyydettiin tuolloin ilmoittamaan ympäristönsuojeluviranomaiselle, jos riittoisuudessa tai laadussa ilmenee vielä muutoksia sekä kirjaamaan havainnot ylös. Asianosainen on ollut uudelleen yhteydessä ympäristönsuojeluviranomaiseen 20.5.2024, jolloin on kertonut havainneensa hiesun ruskeaa vettä (liite 3. 240520 asianosaisen ilmoitus ongelman toistumisesta). Tämän jälkeen kaivon laitteistoa on uusittu, jonka jälkeen haasteita veden laadussa tai sen riittoisuuteen ei ympäristönsuojeluviranomaisen tietoon ole tullut (liite 4. 240924 tilannepäivitys).

Ympäristönsuojeluviranomainen on pyytänyt urakoitsijalta sekä luvanhaltijalta kirjallista selvitystä asiasta 23.8.2024 sekä asianosaisen korvausvaatimuksesta (liite 5. 240909 Vastine luvanhaltija ja liite 6. 240903 Vastine urakoitsija). Saatujen selvityksien ja lupakäsittelyn perusteella voidaan todeta, että luvanhaltija ja urakoitsija ovat toimineen lupamääräyksien mukaisesti. Vastineiden perusteella he eivät näe velvoitteita korvausvaatimukseen / näytettynä totena syy-yhteyttä. Naapurikiinteistön selvityksen mukaan maalämpökaivon poraus tehtiin 31.8.2023 ja asennus 26.9.2023. Asianosaisen kaivossa ongelmat alkoivat asianosaisen merkintöjen mukaan ilmetä porauksen aikaan, joten tapahtumilla on ajallinen yhteys. Geologian tutkimuskeskuksen selvityksen ([Energiakaivon asennus ja käyttö – Ympäristöriskitarkastelu 2021](#)) mukaan energiakaivon poraus lähellä kallioperään porattuja talousvesikaivoja voi aiheuttaa talousvesikaivon veden laadun väliaikaisen huonontumisen paineistuksen aiheuttamien kalliopohjaveden virtauskentän muutoksien vuoksi. Koska poraus on lyhytaikainen ja paineolosuhteet tasoittuvat porauksen jälkeen, on myös haittavaikutus yleensä lyhytaikainen.

Vedenlaatu- ja riittoisuushaitta on ympäristönsuojeluviranomaisen saamien tietojen mukaan viimeistään poistuneet, kun asianosainen kunnosti kaivonsa järjestelmän. Ympäristöpääällikkö on sen tiedon saatuaan pyytänyt ELY-keskukselta näkemystä, onko pohjaveden mahdollisten hydrologisten yhteyksien/olosuhteiden muuttumista syytä edelleen tutkia haitan poistuessa joko kaupungin tai ELY-keskuksen toimesta. ELY-keskus on vastauksessaan todennut, että *ympäristönsuojelulain (527/2014, myöh. YSL) mukaan vahingon aiheuttaja on ensisijaisesti selvitysvetvöllinen. Jos YSL 135 §:n mukaisesti on aihetta epäillä maaperän tai pohjaveden*

pilaantumista, puhdistamisesta 133 §:n mukaan vastuussa olevan on selvitettävä alueen pilaantuneisuus ja puhdistamistarve. Selvitys on toimitettava valtion valvontaviranomaiselle. Jos puhdistamisesta vastuussa oleva ei huolehdi selvitysvelvollisuudestaan, valtion valvontaviranomainen voi määrätä vastuussa olevan täyttämään velvollisuutensa. Ja YSL 133 §:n mukaan se, jonka toiminnasta on aiheutunut maaperän tai pohjaveden pilaantumista, on velvollinen puhdistamaan pilaantuneen maaperän ja pohjaveden niin, ettei siitä voi aiheutua vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle. Jos taas pilaantumisen aiheuttajaa ei saada täyttämään velvollisuuttaan, kunnan on selvitettävä maaperän puhdistamistarve ja puhdistettava maaperä.

Hallintopakkomenettelyssä on kysymys lainvastaisen tilan oikaisemisesta. Asiassa ei ole todettu vesilain tai ympäristönsuojelulain vastaista laitonta tilannetta, johon olisi syytä puuttua hallintopakkotoimin. Saatujen tietojen perusteella ei voida todentaa, että ko. maalämpökaivon poraaminen olisi aiheuttanut pysyvää muutosta pohjaveden riittäisyyteen tai laatuun, tai sellaista pohjaveden tai maaperän pilaantumista, josta syntyisi puhdistamistarve. Myös luvan noudattamisen osalta virhettä ei ole tapahtunut.

Asianosaiselle on aiheutunut kaivon ongelmista kustannuksia, joista hän vaatii korvauksia hankkeen rakennuttajalta. Vahingonkorvauksen vaatiminen esitetystä haitasta on yksityisoikeudellinen riita-asia. Asianosaista on neuvottu oikean viranomaisen puoleen kääntymistä sen osalta useaan otteeseen asian ollessa vireillä. Ympäristönsuojeluviranomaisella ole korvausvaatimukseen lausuttavaa.

Valmistelija Johtava rakennustarkastaja Arto Tavaststjerna, puh. 0400 649 503
Ympäristöpäällikkö Hanna Ahonen, puh. 0400 893 683

Esittelijä Ympäristöpäällikkö Hanna Ahonen

Päätösehdotus Ympäristölautakunta Äänekosken kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisena antaa lausunnon Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastolle edellä esittelytekstissä tarkoitetun mukaisesti.

Lisäksi ympäristölautakunta valtuuttaa ympäristöpäällikön antamaan aluehallintoviraston mahdollisesti pyytämät lisäselvitykset ja lisätiedot asiassa.

Ympäristöpäällikön kokouksessa tehty ehdotus

Ympäristölautakunta Äänekosken kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisena antaa seuraavan lausunnon Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastolle edellä esittelytekstissä tarkoitetun mukaisesti.

Ympäristönsuojeluviranomaisen lausunto

Kiinteistöllä 992-401-3-22 on tehty maalämpökaivon poraus 31.8.2023. Asianosainen (kiinteistön 992-401-3-106 omistaja) esittää hakemuksessaan aluehallintovirastolle, että kyseisen maalämpökaivon porauksesta on aiheutunut hänen porakaivolle ja vesijärjestelmille vahinkoa kiinteistössä 992-401-3-106 ja vaatii, että aiheutuneiden vahinkojen syyt selvitetään, vahingot korjataan ja kustannukset korvataan. Hakemuksessa on esitetty asiaa koskevia vaatimuksia. Asianosainen kohdistaa vaatimuksensa hankkeen rakennuttajaan. Korvaussummaksi jo aiheutuneista kuluista asianosainen esittää 5 000 euroa

Asianosainen on ollut yhteydessä kokemastaan haitasta ensimmäisen kerran kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiseen 1.9.2023. Asianosainen on tiedustellut tuolloin rakennusvalvonnasta maalämpökaivon luvanvaraisuutta. Maalämpökaivon poraamiseen on haettu asianmukaisesti toimenpidelupa rakennusvalvonnalta (myönnetty 9.8.2023, lupatunnus 23-0182-T. Lupa-asiakirjat on esitetty oheismateriaalina liite 1.). Asiassa on kuultu lähin naapurikiinteistö 992-401-3-105 maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999, MRL) 133 § sekä maankäyttö- ja rakennusasetuksen (895/1999) 65 §:n perusteella. MRL:n 133 §:n mukaan naapurilla tarkoitetaan viereisen tai vastapäätä olevan kiinteistön tai muun alueen omistajaa ja haltijaa. Asianosainen kiinteistö 992-401-3-106 ei ole rajanaapuri. Maalämpökaivon etäisyyttä rakennuksesta, tontin rajasta, viemäri- ja vesijohdosta ja kaivosta ei ole määritetty valtioneuvoston asetuksessa. Käytössä on ympäristöministeriön julkaisu, *Ympäristöopas 2013 - Energiakaivo*, jossa on määritelty minimietäisyydet. Hankkeeseen ryhtyvä on lupahakemuksessa tehnyt selvityksen maalämpökaivon etäisyyksistä. Rakennusvalvonnalla ei ole puhdasvesikaivojen paikkatietorekisteriä. Vesilupaa toimenpiteeseen ei ole tarvinnut hakea, koska kiinteistö ei sijaitse pohjavesialueella. Lähin pohjavesialue sijaitsee noin 1,2 km päässä luoteeseen. Alueella toimii Parantala-Honkola vesiosuuskunta.

Asianosainen on tuonut esille, että hänen kiinteistönsä 992-401-3-106 käyttöveden laatu ja sen riittävyys ovat kiinteistön 992-401-3-22 maalämpökaivon porauksen yhteydessä muuttuneet. Porattu kaivo sijaitsee noin 80 m päässä asianosaisen kaivosta. Saadun tiedon mukaan asianosaisen kaivosta ei ole otettu aikaisemmin vesinäytteitä eikä riittävyys ole tutkittu, mutta asianosaisen mukaan niissä ei ole aikaisemmin havaittu puutteita. Hän oli asunut kiinteistöllä vuoden asian tultaessa vireille. Ympäristönsuojeluviranomaisella ei ole tietoa kaivon teknisistä tiedoista, tehdyistä huoltotoimenpiteistä tai rakenteiden kunnosta, kuten ei myöskään alueen hydrogeologisista olosuhteista. Kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle ei ole ilmoitettu urakoitsijan toimesta pohjaveden purkautumisesta poraushetkellä. Maalämpökaivon loppukatselmus on tehty ja hyväksytty 3.10.2023.

Asianosainen on 6.11.2023 sähköpostissaan todennut, ettei veden laadullisia ongelmia enää ole. Riittävyyden osalta hän ei ole pystynyt todentamaan, onko siinä muutoksia (liite 2. 230906 asianosaisen sposti, tilanne korjaantunut). Asianosaista pyydettiin

tuolloin ilmoittamaan ympäristönsuojeluviranomaiselle, jos riittoisuudessa tai laadussa ilmenee vielä muutoksia sekä kirjaamaan havainnot ylös. Asianosainen on ollut uudelleen yhteydessä ympäristönsuojeluviranomaiseen 20.5.2024, jolloin on kertonut havainneensa hiesun ruskeaa vettä (liite 3. 240520 asianosaisen ilmoitus ongelman toistumisesta). Tämän jälkeen kaivon laitteistoa on uusittu, jonka jälkeen haasteita veden laadussa tai sen riittoisuuteen ei ympäristönsuojeluviranomaisen tietoon ole tullut (liite 4. 240924 tilannepäivitys).

Ympäristönsuojeluviranomainen on pyytänyt urakoitsijalta sekä luvanhaltijalta kirjallista selvitystä asiasta 23.8.2024 sekä asianosaisen korvausvaatimuksesta (liite 5. 240909 Vastine luvanhaltija ja liite 6. 240903 Vastine urakoitsija). Saatujen selvityksien ja lupakäsittelyn perusteella voidaan todeta, että luvanhaltija ja urakoitsija ovat toimineen lupamääräyksien mukaisesti. Vastineiden perusteella he eivät näe velvoitteita korvausvaatimukseen / näytettynä totena syy-yhteyttä. Naapurikiinteistön selvityksen mukaan maalämpökaivon poraus tehtiin 31.8.2023 ja asennus 26.9.2023. Asianosaisen kaivossa ongelmat alkoivat asianosaisen merkintöjen mukaan ilmetä porauksen aikaan, joten tapahtumilla on ajallinen yhteys. Geologian tutkimuskeskuksen selvityksen ([Energiakaivon asennus ja käyttö – Ympäristöriskitarkastelu 2021](#)) mukaan energiakaivon poraus lähellä kallioperään porattuja talousvesikaivoja voi aiheuttaa talousvesikaivon veden laadun väliaikaisen huonontumisen paineistuksen aiheuttamien kalliopohjaveden virtauskentän muutoksien vuoksi. Koska poraus on lyhytaikainen ja paineolosuhteet tasoittuvat porauksen jälkeen, on myös haittavaikutus yleensä lyhytaikainen.

Vedenlaatu- ja riittoisuushaitta on ympäristönsuojeluviranomaisen saamien tietojen mukaan viimeistään poistuneet, kun asianosainen kunnosti kaivonsa järjestelmän. Ympäristöpäällikkö on sen tiedon saatuaan pyytänyt ELY-keskukselta näkemystä, onko pohjaveden mahdollisten hydrologisten yhteyksien/olosuhteiden muuttumista syytä edelleen tutkia haitan poistuessa joko kaupungin tai ELY-keskuksen toimesta. ELY-keskus on vastauksessaan todennut, että *ympäristönsuojelulain (527/2014, myöh. YSL) mukaan vahingon aiheuttaja on ensisijaisesti selvitysvelvollinen. Jos YSL 135 §:n mukaisesti on aihetta epäillä maaperän tai pohjaveden pilaantumista, puhdistamisesta 133 §:n mukaan vastuussa olevan on selvitettävä alueen pilaantuneisuus ja puhdistamistarve. Selvitys on toimitettava valtion valvontaviranomaiselle. Jos puhdistamisesta vastuussa oleva ei huolehdi selvitysvelvollisuudestaan, valtion valvontaviranomainen voi määrätä vastuussa olevan täyttämään velvollisuutensa. Ja YSL 133 §:n mukaan se, jonka toiminnasta on aiheutunut maaperän tai pohjaveden pilaantumista, on velvollinen puhdistamaan pilaantuneen maaperän ja pohjaveden niin, ettei siitä voi aiheutua vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle. Jos taas pilaantumisen aiheuttajaa ei saada täyttämään velvollisuuttaan, kunnan on selvitettävä maaperän puhdistamistarve ja puhdistettava maaperä.*

Hallintopakkomenettelyssä on kysymys lainvastaisen tilan oikaisemisesta. Asiassa ei ole todettu vesilain tai ympäristönsuojelulain vastaista laitonta tilannetta, johon olisi syytä puuttua hallintopakkotoimin. Saatujen tietojen perusteella ei voida todentaa, että ko. maalämpökaivon poraaminen olisi aiheuttanut pysyvää muutosta pohjaveden riittoisuuteen tai laatuun, tai sellaista pohjaveden tai maaperän pilaantumista, josta syntyisi puhdistamistarve. Myös luvan noudattamisen osalta virhettä ei ole tapahtunut.

Asianosaiselle on aiheutunut kaivon ongelmista kustannuksia, joista hän vaatii korvauksia hankkeen rakennuttajalta. Vahingonkorvauksen vaatiminen esitetystä haitasta on yksityisoikeudellinen riita-asia. Asianosaista on neuvottu oikean viranomaisen puoleen kääntymistä sen osalta useaan otteeseen asian ollessa vireillä. Ympäristönsuojeluviranomaisella ei ole korvausvaatimukseen lausuttavaa.

Lisäksi ympäristölautakunta valtuuttaa ympäristöpäällikön antamaan aluehallintoviraston mahdollisesti pyytämät lisäselvitykset ja lisätiedot asiassa.

Päätös

Hyväksyttiin ympäristöpäällikön kokouksessa tehty ehdotus.

- - - - -